

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ИҚТИСОДИЙ ТАРБИЯ BERISHDA SHARQ MUTAFAKKIRLARI FIKRLARIDAN FOYDALANISH

Avezova Maxliyo Sultonnazir qizi

*Urganch davlat universiteti Pedagogika fakulteti
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada kattalarga hurmat ila munosabatda bo'lish tarixga bo'lgan hurmat, ehtirom, bo'lgan tariximizni tiklash, payhon bo'lgan zaminimizni poklash haqida fikrlar brogan.

Tayanch so'zlar: Iqtisod, tarbiya, ta'lim, bolalar, vatanparvar, tabiat.

Annotation: In this scientific article, there are thoughts about treating adults with respect, respect for history, respect, restoration of our past history, purification of our lost land.

Key words: Economy, upbringing, education, children, patriot, nature.

Аннотация: В данной научной статье есть мысли об уважительном отношении к взрослым, уважении к истории, уважении, восстановлении нашей прошлой истории, очищении нашей утраченной земли.

Ключевые слова: Хозяйство, воспитание, образование, дети, патриот, природа.

Kattalarga hurmat ila munosabatda bo'lish tarixga bo'lgan hurmat, ehtiromning bir qirrasidir. Unut bo'lgan tariximizni tiklash, payhon bo'lgan zaminimizni poklash, kelajak avlodga ajdodlarimizdan qolgan merosimizni eson-omon yetkazish - har bir insonning, vatanparvar, xalqparvar, tarixparvar insonlarning ham qarz, ham farzidir.

Vatan tuyg'usi kichkina odam ko'z o'ngida ko'rayotgan narsadan qoyil qolishidan, uni hayratlantiradigan va qalbida aks-sado beradigan narsalardan boshlanadi. Kattalarning vazifasi - bola oladigan ko'plab taassurotlardan unga eng tushunarli bo'lganlarini: eng yaqin kishilari, jonajon o'lka tabiati va hayvonot dunyosi, kishilarning xalq farovonligi, vatanning gullab-yashnashi yo'lidagi mehnati, o'r-toqlik, o'zaro yordam va boshqalarni tanlab berishdan iboratdir. Xo'sh, maktabgacha tarbiya yoshidagi bolaning tushunchasiga nima ko'proq mos keladi va nima uni qiziqtirishi va hayajonlantirishi mumkin?

Dastavval, bu u tug'ilgan va yashayotgan joylardir. Jonajon ona tabiat vatanga muhabbatni tarbiyalashning kuchli omillaridan hisoblanadi. Uning go'zalligi bilan zavqlanish, tabiat dunyosiga ehtiyotkorona munosabatda bo'lishdan, inson mehnatining tabiatdagi o'zgartiruvchilik rolini tushunishigacha - bularning hammasi jonajon o'lkaga muhabbatni shakllantirishning manbalaridir. Bolalikda jonajon tabiat haqida hosil qilingan yorqin taassurotlar inson xotirasida bir umrga saqlanib qoladi,

chunki uning obrazlarida vatan o'z ifodasini topgan bo'ladi. Odam vatanga bo'lgan muhabbatini o'zi tug'ilgan va o'sgan oilasi, bolalar bog'chasi va maktabi, bolalar bilan o'ynagan o'yinlari va joylari bilan bog'laydi.

Vatanga muhabbatni tarbiyalash. Vatanga muhabbat eng chuqur ijtimoiy hislardan biridir. Bizning davlatimizda Vatanga muhabbat hissi baynalmilalchilik hissi bilan uyg'unlashib ketadi. Vatanga muhabbat hissi maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda kattalar tomonidan bolalarning ruhiy taraqqiyotini va ular tafakkurining aniq va obrazlilikini e'tiborga olgan holda ma'lum izchillik bilan tarbiyalab boriladi.

Maktabgacha yoshidagi bolalar tevarak-atrofdagi voqea, hodisalarning faqat tashqi belgilarini anglab oladilar. Ular Hayit, Navro'z bayramini hamma kishilar shodiyonalik, bilan kutib olishlarini ko'radilar, bundan juda zavqlanadilar, ammo buning saboblari, natijalari bilan qiziqmaydilar. Masalan:

Mehnat kilsang, ko'ksing tog',

Hurmat qilsang, diling bog'.

Mehnatli non - shakar,

Mehnatsiz non - zahar.

Mehnat baxt keltirar.

Mehnat qilib topganing,

Qandu asal totganing.

Bu maqollar orqali dono xalqimiz mehnatni ulug'laydi uning samarasi haqida fikr yuritadi. O'zbek bolalar yozuvchi va shoirlari ham kattalar mehnatning mazmunini yoritib berganlar. Yuqorida aytganlarimizdan ko'rinib turibdiki, mehnat har qanday moddiy va ma'naviy boyliklarning asosiy manbal shu bilan birga shaxsni har tomonlama kamol toptirishnin; muhim vositasidir. Mehnat jarayonida insoniy hislatlarnin faol namoyon bo'lishi uchun eng qulay sharoitlar yaratadi va har bir kishida ma'naviy qoniqish hosil qiladi.

Har bir bola maktabgacha tarbiya yoshidan boshlab mehnatga ishtirok etishi zarur. Bolalar bog'chasida, oilada bajariladigan uncha murakkab bo'lmagan har bir topshiriq o'king kundalik vazifasiga aylanishi kerak.

Bola mehnatning ahamiyati va mohiyatini tushunib yetishl uchun pedagog kattalarning mehnati, bolalarning o'zlari bajaradigan mehnat turlarini kuzatyash yuzasidan ekskursiyalar uyushtiradi.

Bolalar quruvchilarning mehnatini kuzatishyapti, deylik. Qurilish maydonchasiga katta-katta bloklar keltirilib, ular ko'tarma kran bilan tushiriladi. Keyin bolalar g'isht teruvchilar, duradgorlar, suvoqchilar, tom yopuvchilar, bo'yoqchilar mehnatini kuzatadilar. Bolalarning qurilish bilan tanishish davomida bilib olgan barcha tasavvur va tushunchalari, ularning ko'zi oldida ajoyib bino bunyod etgan kishilar mehnatining go'zalligi namoyon bo'ladi. Mana, tarbiyachi bolalar diqqatini chinni buyumlarga gul sotuvchi kishilar mehnatiga jalb etadi.

Tarbiyachi bolalarga jonajon shahar, qishloqdagi eng chi-royli ko'chalarni, maydonlarni, binolarni, bog'larni ko'rsatadi. Ko'chalar, maydonlar, xiyobonlarning nomi shahar yoki qishloqning tarjimai holini, xalqning o'tmishini anglati-shini tushuntiradi. Bu nomlar buyuk olimlar, sarkardalar, yozuvchilar, xalq e'zozlagan boshqa kishilar sharafiga qo'yilganini tushuntiradi.

U o'zbek va boshqa millat yozuvchi-shoirlarining tabiat haqidagi she'r va qo'shiqlaridan, buyuk rassomlarning rasmlaridan foydalanadi. Tarbiyachi bolalarni jumhuriyatimizning boshqa nohiya va qishloqlari, shaharlari, undagi ijtimoiy hayot bilan tanishtiradi. Bolalar kitob, hikoya, kinofilmlardan bepoyon vatanimiz xalqlari, ularning hayoti va mehnati, o'lkamiz boyliklari to'g'risida tasavvurga ega bo'ladilar.

Tarbiyachi «Vatan», «Bizning shahar», «O'zbekistonning poytaxti- Toshkent», «Qishlog'imizning eng yaxshi kishilari», «Shahrimizning eng yaxshi kishilari» va shunga o'xshash mavzular bo'yicha kitob va rasmlar tanlaydi, turli albomlar, papkalar tayyorlab, bolalar bilan olib boradigan ta'lim-tarbiyaviy ishida foydalanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalar ta'lim- tarbiyasiga qo'yiladigan davlat talablari, T:, 2013 y.
2. Bolajon dasturi, T: 2016 y.
3. "Bolangiz maktabga tayyormi?" metodik qo'llanma, T:, 2001.